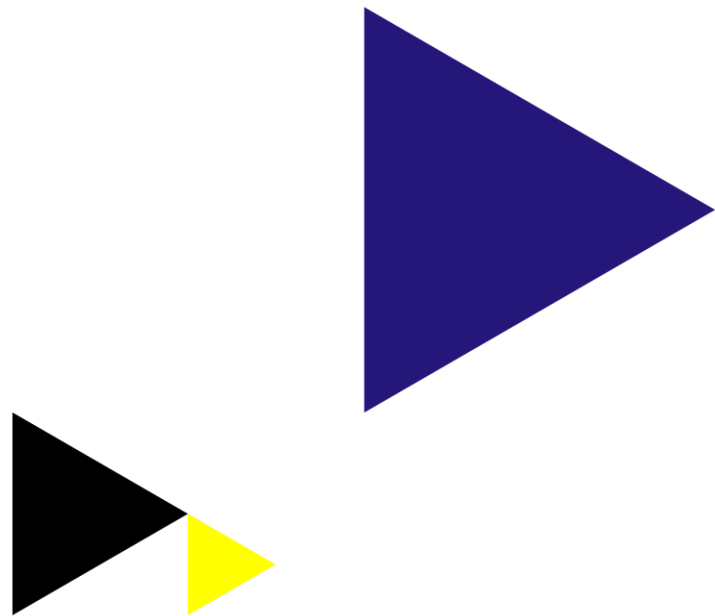

Zinvol contact door beter doordacht maatwerk

Arnt Mein, lector Responsieve rechtspraak
Kenniscentrum Maatschappij en Recht
Hogeschool van Amsterdam

Workshop jubileumcongres VJK, 26 juni 2025

Context

- Veranderende verwachtingen tav beroepsbeoefening: behoefte aan ruimte in de uitvoering -> kansen, maar ook bedenkingen
- Vraagstelling: hoe gaan uitvoerende sociaaljuridische professionals bij de gemeente om met die veranderende verwachtingen?
- Onderzoek in gemeentelijke praktijk: uitvoering Participatiewet

Bevindingen

- Perspectief leiding en staf:

‘Veel consulenten zijn zich onvoldoende bewust van de mogelijkheden die de Participatiewet biedt, bijvoorbeeld in artikel 18 en 35. Zij kiezen dan voorzichtigheidshalve voor een terughoudende interpretatie van die bepalingen. Ik hou ze dan altijd voor: wat is de vraag van de cliënt, wat vinden wij daarvan, welke afspraken willen we met de cliënt maken en welke mogelijkheden biedt de wet daartoe?’

‘Als een medewerker mij vraagt: kan het, mag het? Zeg ik altijd: pak de wet erbij en lees de preambule. Lees de eerste pagina’s, wat is het doel van de wet?’

Bevindingen

- Perspectief uitvoerende medewerkers:

‘Ik geef de voorkeur aan een waarschuwing boven een boete. Iedereen maakt fouten en verdient een tweede kans. Maar als mijn cliënt voor de tweede keer in de fout gaat, volgt wat mij betreft wel een boete.’

‘Ik ben begaan met het lot van mijn cliënt. Dit zit nu eenmaal in mij: een ander helpen, meedenken. Maar wel rekening houdend met hun eigen verantwoordelijkheid. Ik hou hen de mogelijkheden voor. Zij maken de keuzes en dragen uiteindelijk de verantwoordelijkheid.’

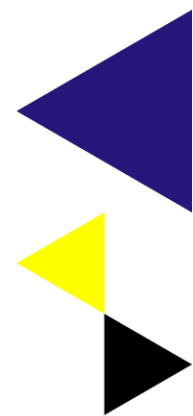

Bevindingen

- Perspectief uitvoerende medewerkers:

‘Het is wel lastig en eenzaam werk. Ik vind het vaak lastiger om maatwerk te leveren, dan om simpelweg de wet te volgen.’

‘Ik vind maatwerk maar een modieus woord. Ik keek altijd al wat iemand wel of niet kan (...). Maatwerk moet onvermogen verbloemen. Deze manier van werken is minder transparant en brengt het risico met zich mee van handjeklap. Je moet het niet mooier maken dan het is. Het kan niet zo zijn dat ik iedereen zijn zin geef. (...) Het moet juridisch wel kloppen.’

Analyse en conclusie

- Een diffuse uitvoeringspraktijk, met een sterk pragmatische inslag
- Risico willekeur: kenbaar en controleerbaar?

‘Risico op willekeur bij UWV’
Of burgers in schrijpende statusen oordeels krijgen, hangt sterk af van de ambtenaar, aldus de Algemene Rekenkamer

UWV medewerkers worden vaak niet op de hoogte gebracht van de risico's van hun handelen, aldus de Algemene Rekenkamer. Dit kan tot willekeur leiden, waarbij burgers in verschillende statusen worden geplaatst zonder dat zij daarvoor een goede reden krijgen. De Rekenkamer heeft daarom aan de Tweede Kamer een rapport uitgeleverd waarin wordt aangegeven hoe dit kan worden voorkomen.

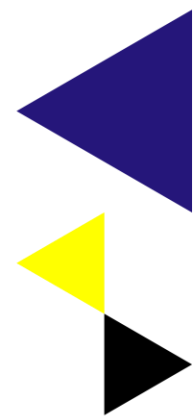
De Rekenkamer heeft in haar rapport onderzocht hoe de UWV medewerkers worden opgeleid en welke regels er zijn voor het toewijzen van statusen. Het blijkt dat er veel ruimte is voor interpretatie, wat kan leiden tot willekeur. De Rekenkamer stelt voor dat de UWV meer duidelijkheid moet geven over de regels en dat de medewerkers beter worden opgeleid.

De Rekenkamer heeft ook onderzocht hoe de UWV de statusen toewijst. Het blijkt dat er veel ruimte is voor interpretatie, wat kan leiden tot willekeur. De Rekenkamer stelt voor dat de UWV meer duidelijkheid moet geven over de regels en dat de medewerkers beter worden opgeleid.

Analyse en conclusie

- Openen *black box*: duidelijker onderbouwing en verantwoording
- Meer tijd en ruimte voor systematisch collegiaal overleg: intervisie of moreel beraad
- Beter doordacht maatwerk

Vragen, discussie?
a.g.mein@hva.nl

Beluister mijn podcast over moeite met morele
vragen bij maatwerk

